

- MEYER, Jackie-Ruth [et al.] *Michael Blazy*. Albi/Girona: Cimaise et Portique/Alzamora, 2003. 109 p.
- MIRALLES I JORI, EULÀLIA. *La «Crònica Universal del principado de Cataluña» de Jeroni Pujades a l'Acadèmia de Barcelona (1700-1832)*. Barcelona: Ajuntament, 2003. 101 p.
- MORÉ AGUIRRE, David; ZUCCHITELLO, Mario. *Els pobles de la Selva: Tossa de Mar*. Santa Coloma de Farners: Centres d'Estudis Selvatans, 2003. 28 p.
- NONELL, Jaume; SUBIRANA, Lluís. *Els fatxendes. La primera cobla de sardanes de Sabadell*. Santa Coloma de Farners: Arts Gràfiques Cantalozella, 2003. 101 p.
- NONÓ RIUS, Brígida. «Aquí es redacten i s'esculpeixen inscripcions»: aproximació al corpus epigràfic de la ciutat de Girona. Girona: Universitat de Girona, 2003. 134 p.
- OLLER, Joan. *Espai natural de l'Alta Garrotxa: guia del patrimoni històric i cultural*. Olot: Llibres de Batet, 2003. 59 p.
- PAGÈS JORDÀ, Vicenç. *La felicitat és completa*. Barcelona: Edicions 62, 2003. 224 p.
- PAUNERO AMIGÓ, F. Xavier [ed.]. *Patrimoni, turisme i desenvolupament local*. Girona: Universitat de Girona, 2003. 64 p.
- POMÉS, Jordi [et al.]. *Modest Furest, fundador d'El Vichy Catalán. Biografia i relats*. Girona: Competium, 2003. 172 p.
- PUJOL, Josep [coord.]. *Vint anys: Catalunya Ràdio*. Girona: Caixa de Girona, 2003. 47 p.
- Religiosas de San José en Gerona, mártires de Valencia. Historia del proceso diocesano*. Girona: Instituto de Religiosas de San José de Gerona, 2003. 123 p.
- RIBA, Jordi [coord.]; BAIS, Marie-Claude [et al.]. *Un món de valors*. Girona: Documenta Universitària, 2003. 172 p.
- ROVIRA I PADRÓS, Antoni; TORRENT I BAGUDÀ, Enric. *Torroella de Montgrí i l'Estartit*. Girona: Diputació/Caixa de Girona, 2003. 96 p.

Passejant amb l'abat Rigau per Vilabertran

DUCH, Elvira i BARÓ, Jordi.
Un tomb pel monestir amb l'abat Rigau. Santa Maria de Vilabertran
 (dibuixos de Blanca Reig).
 Diputació de Girona/
 Ajuntament de Vilabertran.
 Girona, s.a.
 56 pàgines.

L'esperit didàctic, d'absolut amor per l'ensenyament i per fer-se entendre amb transparència, amb blanca franquesa, és la particularitat més destacable del llibret *Un tomb pel monestir amb l'abat Rigau. Santa Maria de Vilabertran*, d'Elvira Duch i Jordi Baró, ambdós vilabertranencs i professors de primària a les Escolàpies de Figueres. Els autors, amb l'ajut necessari de la pintora Blanca Reig, professora també de les Escolàpies i lligada sentimentalment a la Torre Ramon Reig de Vilabertran, han pensat aquestes pàgines com una visita guiada per a nens feta de la mà de l'abat Rigau al monestir de Santa Maria. «Bé, ara que ja coneixes les tres parts del nostre monestir, començaré la visita per l'església. Vàrem començar-la el 1080 seguint les característiques típiques de l'època. La moda que es portava era l'art romànic», explica l'abat Rigau en un moment de la passejada, just abans d'entrar a l'església, que donarà pas al claus-

tre i les seves dependències per anar a raure, finalment, a les façanes interior i exterior del palau abacial. Des de l'inici fins al punt final del recorregut, el fundador del monestir esdevé un professor d'excepció que fa saber als nens no només la història del monument, sinó també els elements arquitectònics pel seu nom, de manera que se surt pel portal de gran dovellatge sabent a què corresponen conceptes tècnics com transsepte, arcs formers i arcs torals, volta de canó, presbiteri, absis i absidioles, capitells i finestres coronelles.

Acompanyades dels dibuixos necessaris a què el lector ha de recórrer, les lletres d'Elvira Duch i Jordi Baró han aconseguit no ser merament informació, sinó informació des de l'estil, l'estil d'una visita guiada que es fes a nens i a nois d'entre, posem-hi, nou i catorze anys: «I si ara m'acompanyes t'explicaré què és aquesta gran fornícula, de moda gòtica, que es troba a l'extrem dret del creuer. Es tracta del primer lloc on va ser enterrat l'abat Hortolà». Són mestres de primària, l'Elvira Duch i en Jordi Baró, i saben quina dolçor necessita la medicina de l'aprenentatge; saben com es pot captivar la mainada a l'hora de fixar-se en les parets amb contraforts i en els vitralls il·luminats d'un monestir.

Daniel Ferrer

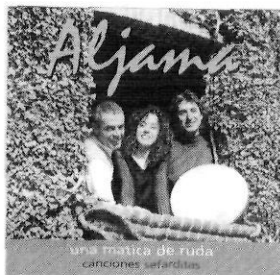
La música d'arrel jueva

ALJAMA.
Una matica de ruda. Canciones sefarditas.
 Música Global Discogràfica, 2003.

L'any passat el grup Aljama va decidir posar en forma de CD el resultat d'un treball que realitzen des de fa temps. En una ciutat tan marcada històricament per la cultura jueva com és Girona, per fi sorgeix un grup atent a la música d'arrel jueva, que omple un buit considerable en terres no només gironines, sinó catalanes.

El grup, integrat per la soprano Elena Martinell, el llautista Albert Bosch i el percussionista Xavier Rodríguez, sembla sorgir amb una voluntat clara d'especialització, tal com el seu nom indica (*aljama* era el nom que rebien les comunitats jueves en terres cristianes). Concretament interpreten cançons sefardites, és a dir, melodies pertanyents a la cultura dels jueus d'origen hispànic que, després de ser expulsats al segle XV, es van disgregar pel Mediterrani.

En aquest CD podem escoltar un tast del repertori que Aljama ofereix en les seves actuacions en directe. Hi trobem una cançó de bressol (la impagable *Nani, nani*), una cançó instrumental (*El vermell del desert*) i, sobretot, melodies que musiquen textos en forma de romanç que narren històries del temps en què a Hispània convivia jueus,

cristians i sarraïns. Les lletres, en general, tenen molta gràcia i, tot i ser en sefardita (judeocastellà enriquit pel contacte amb altres llengües), arriben a entendre's perfectament gràcies a l'especial cura en la dicció per part de la soprano. La majoria de les cançons són posades en boca de dones, que es converteixen en protagonistes de tots els relats: noies que parlen dels seus amors a la mare (*Dos amantes tengo mama* i *Asentada en mi ventana*), mares que prevenen les filles sobre l'amor (*Hixa mi mi querida* o *Una matica de ruda* —una herba, la ruda, que servia d'abortiu) i noies que es planyen del pare, del marit, de l'amant o de l'amor, tant en clau d'humor (*Mi padre era de Francia* o *El rey que tanto madruga*) com en forma de lamentació profunda (*Puncha-puncha, Esta montaña d'enfrente*). També s'hi inclou una cançó en turc, *Usküudara*, un exemple de la barreja lingüística en la cultura jueva.

No cal dir que allò que ha perviscut de la música sefardita són només les melodies, generalment

modals. Els arranjaments harmònics del disc, força correctes tot i que un xic monòtons, són del grup, i la seva major virtut radica en els ritmes i la varietat tímbrica de la percussió. Del resultat final del CD (d'una mitja hora) ens quedem amb la ductilitat de la veu de l'Elena Martinell, especialment encertada en els girs i les ornamentacions tan típiques d'aquestes melodies. Ja era hora que poguéssim escoltar melodies sefardites ben cantades, amb una veu solvent tècnicament parlant. I també interpretativament: en tenim un tast en el recitat d'*El rey que tanto madruga*. I si no, només cal que aneu a escoltar *Aljama* en directe i ja m'ho sabreu dir.

Laia Frigolé Arpa

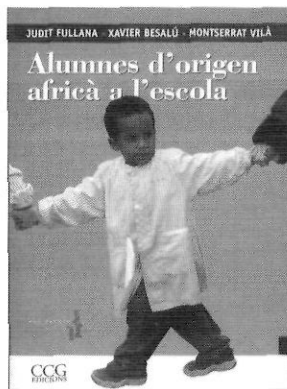
Alumnes africans a l'escola

FULLANA, Judit; BESALÚ, Xavier i VILÀ, Montserrat.

Alumnes d'origen africà a l'escola.

CCG Edicions.
Girona, 2003.
238 pàgines.

Els autors d'aquest llibre són dues professores i un professor del Departament de Pedagogia de la Universitat de Girona que, en el seu dia, van decidir aplegar

esforços per tal de tirar endavant un estudi sobre la presència dels alumnes d'origen africà a les nostres escoles. N'ha sortit un text rigorós, alhora que llegidor i clar, i l'han fet, tal com expressen clarament en la introducció, amb la voluntat de ser útils a la societat i a l'educació. El treball, fruit d'uns quants anys llargs de recerca, s'estructura, fonamentalment, en tres grans apartats: 1) Entorns socials, famílies, centres educatius i alumnat d'origen africà; 2) Un estudi en profunditat de quatre casos: Abdul, Eva, Fàtima i Hassan, i 3) L'apartat de conclusions i propostes. Tampoc no hi falta, com és lògic en aquesta mena de treballs, l'apartat metodològic i bibliogràfic.

Els objectius que es van plantejar els autors de l'estudi foren, per una banda, obtenir informació sobre l'èxit i el fracàs escolar dels fills de famílies immigrades d'origen africà gironins. Segonament, conèixer les trajectòries escolars d'aquest alumnat i

identificar els factors que les configuren (familiars, socials, culturals, escolars, personals...). Per últim, proporcionar orientacions pràctiques en l'àmbit de l'acció educativa.

D'entre les moltes que es podrien destacar, una primera afirmació a tenir en compte és la que segueix: «La investigació al respecte ha mostrat fins a l'exasperació que el fracàs escolar s'acarnissa de manera especial amb els fills de les famílies més pobres, dels col·lectius minoritaris o dels fills de les persones immigrades». Mentre ho llegia em semblava escoltar, com a rerefons, aquelles paraules del pedagog italià Francesco Tonucci, en un llibret molt sucós, i sovint oblidat, titulat *Ensenyar o aprendre?*: «La relació sobre la qual es fonamenta l'escola no funciona: L'ensenyament no garanteix l'aprenentatge. Els intel·ligents, els voluntariosos i els que gaudeixen d'un ajut a casa seva són bons estudiants, aprenen i assoleixen bons resultats; els menys intel·ligents, els ganduls i els que no tenen una família preparada i preocupada no són bons estudiants, no aprenen i, per tant, suspensen. Paradoxalment podem dir que van bé a l'escola els que haurien pogut passar sense». Després de tantes inversions milionàries, i de tanta literatura produïda sobre el tema, el sistema d'ensenyament encara ens falla per aquesta banda: